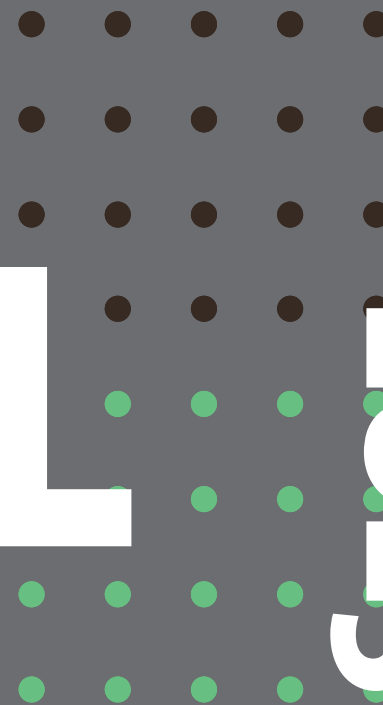

de Bibliotheek

SAMEN DIGITAAL

2023

In deze publicatie delen we de ervaringen van Bibliotheek Helmond-Peel over het project Samen Digitaal.

We spraken hierover met drie medewerkers van Bibliotheek Helmond-Peel: **Maxim van Someren** (tijdelijk projectleider Samen Digitaal), **Susan Verheij** (community librarian en projectleider Samen Digitaal) en **Sonja Trapman** (programmamaker).

Cubiss was uitgenodigd voor de feestelijke afsluiting van de pilot en de kick-off van het vervolg van project Samen Digitaal in februari 2023, georganiseerd door Maxim van Someren. Daar en later spraken we de partijen die hierbij betrokken waren: LEVgroep, ASML Foundation, de Rolf groep, HomeComputerMuseum, Gemeente Helmond, vrijwilligers en 2 gezinnen.

de Bibliotheek

Digitale kloof

Maar liefst 1 op de 6 inwoners van gemeente Helmond is laagtaalvaardig. Meer mensen zijn laag digitaalvaardig. 'Meedoen in de (digitale) samenleving is een grondrecht', aldus **Digitale Stad Helmond**. 'Veel organisaties verwachten dat inwoners in zekere mate (digitaal) zelfredzaam zijn. Dat is echter niet voor iedereen zo gemakkelijk.'

De Bibliotheek zoekt voortdurend naar manieren om taal- en digitale vaardigheden ook in de thuisomgeving te ontwikkelen. Zo komt een vrijwilliger van de VoorleesExpress bij gezinnen aan huis om het voorlezen en zelf lezen te stimuleren. Dit project stopt na ongeveer een half jaar. In Samen Digitaal vond de Bibliotheek het vervolg.

UITNODIGING OFFICIËLE START SAMEN DIGITAAL

Na een succesvolle pilot, gaan we officieel van start met het project Samen DigiTAAL op:

15 februari 2023
Bibliotheek Helmond
16:00-17:30 uur
Inloop vanaf 15:30 uur

LEV GROEP

de Bibliotheek
Helmond-Peel

Samen Digitaal

Samen Digitaal is ingezet voor mensen met een taaluitdaging/achterstand, zowel NT2 als NT1, (Nederlands als moedertaal) en gezinnen. Het gaat om gezinnen waarvan de gezinsleden minder digitaalvaardig zijn. Met Samen Digitaal biedt de Bibliotheek een aanbod bovenop de bestaande Taalhuisactiviteiten, waarmee mensen ook thuis en buiten de activiteiten om zelfstandig aan de slag kunnen gaan met hun digivaardige ontwikkeling.

Doel

Het project Samen Digitaal bestaat uit een aantal doelen:

- Allereerst is het relevant om kinderen al jong digitaal vaardig te maken en in het verlengde daarvan de ouders. Er hoeven geen taalproblemen te zijn! Al is die kans wel groter. Er wordt een een half jaar lang een tablet beschikbaar gesteld aan het gezin met daarop educatieve apps waarmee ze samen kunnen oefenen.
- Aanhaken bij NT2 Taalhuisdeelnemers, enkelen van hen met kinderen wordt gevraagd of zij interesse hebben.
- Voorkomen van digitale onkunde, al dan niet gecombineerd met laaggeletterdheid en terugdringen van taalachterstanden bij jonge kinderen én hun ouders.
- Kinderen plezier laten beleven in taalvaardigheden via apps.
- Versterken van de sociale cohesie in Helmond doordat gezinnen elkaar ontmoeten.

Deelnemers worden geworven via kinderopvanglocaties, via scholen en via sociale partners zoals LEVgroep. De ouders worden uitgenodigd in de Bibliotheek om de tablet op te halen. Daar krijgen ze een rondleiding en uitleg. Vervolgens krijgen ze 20 weken een tablet te leen. Op de tablet staan interessante, educatieve apps voor kinderen én ouders. Zo kunnen ze kennismaken met verhalen en met apps waarmee geleerd wordt op vlak van taal en rekenen.

Een taalvrijwilliger komt drie keer bij het gezin thuis langs en heeft tussendoor ook contact. De Bibliotheek zorgt voor technische ondersteuning en nodigt de gezinnen ook uit voor activiteiten.

Deelnemers voor de pilot zijn gevonden in de groep van - bij de Bibliotheek bekende - VoorleesExpress-gezinnen. Er is ook een rol voor de ouders. Ze leren hun kinderen uitleggen hoe ze met de apps moeten omgaan en hoe zij zelf dingen goed op kunnen zoeken.

“Ik ben vrijwilliger bij de VoorleesExpress en ga naar het gezin toe. Met het project Samen Digitaal kun je langer met taal bezig zijn. Ze leren tegelijk digitaal bezig te zijn. Het is een aanvulling op de VoorleesExpress en het voegt echt iets toe voor het gezin.”

Een taalvrijwilliger

Partners zijn nodig

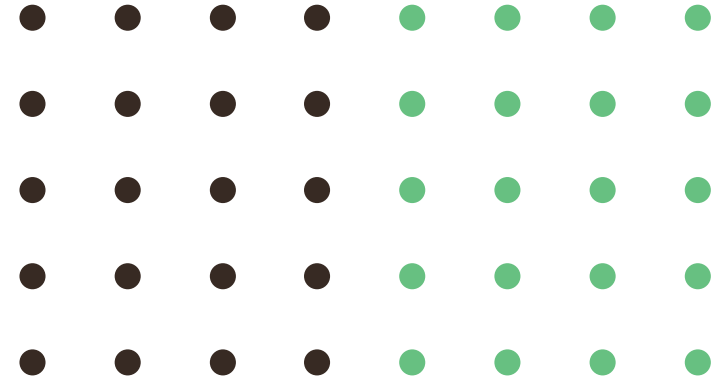
Robin Verleisdonk, directeur Bibliotheek Helmond-Peel: “We willen deelnemers en hun gezin, partner en familie in staat stellen om op hun eigen manier de taal- en digitaalontwikkeling van zichzelf en hun omgeving

Robin Verleisdonk tijdens de kick-off

te stimuleren. We hebben partners nodig om dat doel te bereiken. Het is belangrijk dat we mét die partners ook achter de voordeur komen. Elke partner voegt iets toe binnen dit project.”

Robin sprak met **wethouder Cathalijne Dortmans** van Gemeente Helmond. De gemeente heeft met partners uit het Taalhuis een Stadsplan basisvaardigheden opgezet. Ze wil een slag slaan op digitale vaardigheden om te voorkomen dat er straks grote achterstanden zijn bij bepaalde gezinnen. Wethouder Dortmans: “Digitale inclusie betekent dat iedereen mee kan doen op de digitale

Wethouder Dortmans met een van de deelnemende kinderen

snelweg, daarom doen we van harte mee met de pilot. Helmond is goede grond voor Samen Digitaal, het is een oude industriestad met meer armoede en gemiddeld genomen best wat taalachterstand. Maar mensen weten elkaar hier ook eenvoudig te vinden. We weten steeds beter wat de ander doet, dat vergemakkelijkt het contact. Er is ook saamhorigheid om dingen op te pakken. Dingen proberen. Of gewoon met inwoners doen.”

Digitale kloof verkleinen

Robin Verleisdonk hoorde dat de ASML Foundation de VoorleesExpress in Veldhoven sponsort. Hij nam contact met hen op om te bekijken wat de foundation kon betekenen.

ASML Foundation zegt hierover: “Basisvaardigheden is echt een aandachtspunt in deze regio. Wij zetten vooral in op digitalisering en taalvaardigheid. Wij richten ons op onderwijs voor kinderen die een extra motortje nodig hebben. Samenwerken met bibliotheken vinden we heel belangrijk. Een project als dit is een goede basis en als wij daaraan bij kunnen dragen, graag.”

Susan Verheij vertelt hoe blij de Bibliotheek is met de bijdrage. “Voor de ASLM Foundation is dit klein geld, maar wij boeken hier echt winst mee in de ontwikkeling van mensen. Kinderen vanaf een jaar of 5 krijgen nu vaak de mobiel van hun ouders om mee te spelen. Dankzij de tablet leren ze ook omgaan met andere apparatuur. En wij laten ze kennismaken met de juiste apps. Naast dat ze leuke dingen op de tablet doen, is het voor ons van belang dat ze er ook nog iets van opsteken. Niet voor niets is er met de Rolf groep gekozen voor leerzame apps. Kinderen worden steeds digitaal vaardiger. Als ze naar de basisschool gaan, is de digitale achterstand veel minder. Samen Digitaal verkleint echt de digitale kloof tussen kinderen onderling.”

“Er is 1 tablet in het gezin dat ik begeleid en zij vinden die tablet fantastisch. Ze leren dankzij de tablet verschillende apps kennen. De ouders laten vaak de kinderen op de tablet, want een tablet is veiliger dan dat ze spelen op een mobiele telefoon. De ouders hebben geleerd hoe ze apps op hun mobiel kunnen zetten. Het mooie is dat wij zien dat ouders nu zelf interessante apps op hun mobiel zetten. Zo komt ook de digitale vaardigheid aan bod!”

Een taalvrijwilliger

Echte bibliotheek-tablet

Paul van Vliet, Key Accountmanager bij de Rolf groep: “**De Rolf groep** heeft een licentie van apple voor de educatieve markt. Wij leveren iPads aan onder andere bibliotheken en richten deze in naar de wens van de bibliotheek.” De ouders hoeven niet zelf op internet te zoeken, ze gaan mee in het programma dat de bibliotheek voor hen heeft opgesteld. “Er zit een oranje stootrand om de tablet, een echte bibliotheek-tablet dus”, vertelt hij lachend.

“De medewerkers krijgen een training met die ingerichte iPads en er is een helpdesk. Bibliotheken kunnen via het beheerprogramma apps toevoegen of weghalen. Ze kunnen de camera in- of uitstellen of alleen op bepaalde tijden instellen, bijvoorbeeld om opdrachten uit te voeren. De icoontjes zijn dan niet meer zichtbaar of niet aanklikbaar. Voor een kwetsbare groep kan dat belangrijk zijn. Het is ook allemaal AVG-proef.”

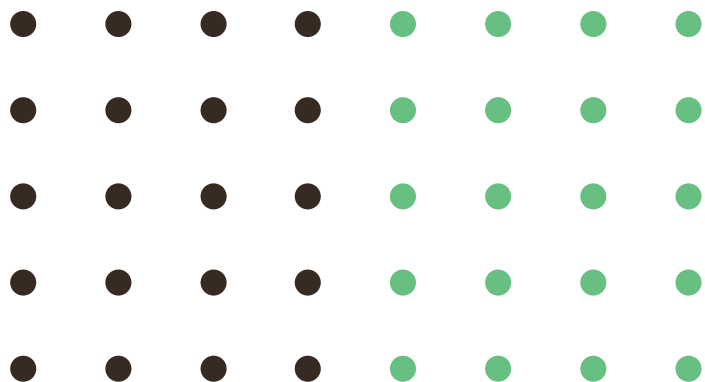

Het viel Paul op hoezeer de medewerkers in Helmond betrokken waren bij het project. “Er was veel interesse en enthousiasme, dat helpt echt in dit project.”

Mix van apps

De Bibliotheek kiest, ondersteund door de Rolf groep, de apps uit. Het is een mix van leer- en speelapps, voor kinderen en volwassenen. Populaire apps zijn Ssula, Bereslim en Nijntje. Ook zijn er meertalige apps van Bookabooka.

Sonja Trapman vertelt dat de ouders graag een spel willen waarmee en waardoor de gezinsleden woorden leren. De taalvrijwilliger vertelt dat 'haar' gezin al vaak op de thuisarts-app heeft gekeken. Sonja bekeek tijdens de duur van de pilot welke apps niet of minder worden gebruikt en paste dat waar nodig aan.

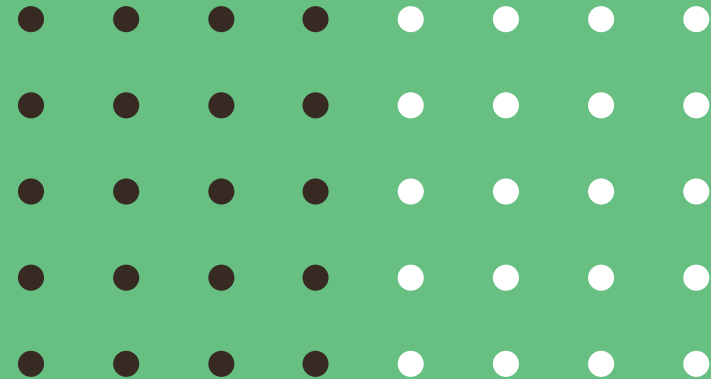
“Het is leuk voor mijn kinderen. Ze mogen elke dag 15 minuten op de tablet spelen. Ik heb helaas geen tijd voor de tablet. De kleinste heeft echt veel geleerd van de tablet, ze kan nu echt beter praten. De oudste kan al beter spellen. De favoriete app van de kleinste is Nijntje en van de oudere zus een taalpuzzel”

Een taalvrijwilliger

Koppeling Bibliotheek

De gezinnen wordt verteld dat kinderen tot 18 jaar gratis lid zijn. Ook worden ze uitgenodigd bij activiteiten in de bibliotheek waardoor ze andere deelnemers ontmoeten. De vrijwilliger laat de ouders zien dat kinderen het juist leuk vinden om in de bieb te ontdekken.

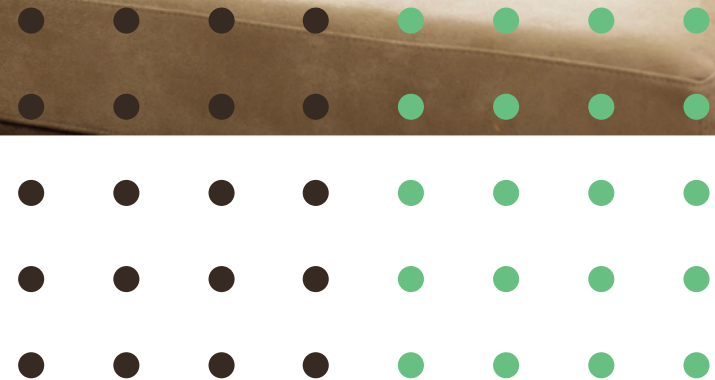
Er is (nog) niet direct een koppeling met de collectie van de bieb. Dat is ook niet altijd nodig, aldus Sonja Trapman. “Het zou wel mooi zijn als er weer apps komen die we op de tablet zetten die linken naar een bekend boek. Denk aan Een huis voor Harry, naar het boek van Leo Timmers.”

Brede blik op taal

De Bibliotheek werkt in het project samen met de sociale partij in de stad, de LEVgroep. Nicole Brouwers, coördinator, trainer en aandachtsfunctionaris bij LEVgroep: “We proberen de inwoners mee te laten doen in de samenleving, hun talent in te zetten en anderen te helpen. Daar heb je vaardigheden voor nodig, daar hopen wij een steentje aan bij te dragen. De aanpak van laaggeletterdheid staat hoog in ons vaandel en daar draagt dit project goed aan bij.”

Nicole: “Wij werken veel met vrijwilligers, dus het oppakken van de werving en training van vrijwilligers voor Samen Digitaal was een logische stap. We trainen vooral de bredere blik op taal in huis, het taalplezier. Ook hoe ga je met elkaar om en hoe doe je een spelletje? Bewustmaken dat taal niet alleen in boeken en tablet zit.”

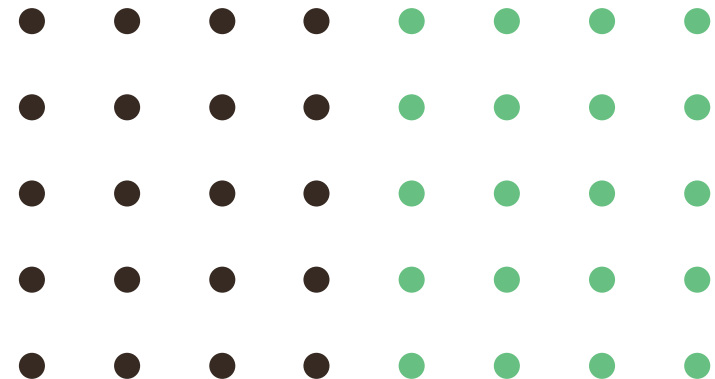

Uitdagingen

De positieve reacties op de pilot vragen om een vervolg. “Zorg eerst dat je voldoende vrijwilligers hebt, dat is echt een aandachtspunt” zegt Susan. Er is een tekort aan vrijwilligers, zegt ook de LEVgroep. En het gaat om een nieuw soort vrijwilligers werk. Je moet digitaal vaardig zijn en kunnen werken met tablet. Dat geldt helaas niet voor iedere vrijwilliger van de VoorleesExpress of van het Taalcafé.

“Jongeren hebben die vaardigheden, vandaar dat we nu ook via scholen proberen te werven,” aldus Susan. Het is ook belangrijk dat deelnemende gezinnen inzien dat de vrijwilligers zich niet komen bemoeien maar dat ze iets interessants toevoegen. “Benader het gezin met de juiste houding. Vooral niet met opgeheven vinger! De scholen en vrijwilligers moeten gezinnen stimuleren en enthousiast maken. Ze begeleiden in wat ze doen.”

Nicole van de LEVgroep: “We willen dit ook breder aanpakken. Organiseer samen met scholen bijeenkomsten voor ouders. Onderwerpen zijn mediawijsheid, hoe werkt de schoolapp, zijn de brieven van school duidelijk, hoe leer je je kind met de laptop omgaan? Kijk samen met de school bij welke ondersteuning het gezin gebaat is.”

Sponsoring

Sponsoring door bedrijven is welkom. Susan Verheij: “Er zijn nog steeds gezinnen die geen glasvezel of internetverbinding hebben, puur vanwege de kosten. Die kunnen thuis niets met de tablet. Willen we een vaardiger samenleving, dan zijn dat ook drempels die te beslechten zijn. Gezinnen zijn tijdens het project gewend geraakt aan een tablet met apps, en dan moeten we na afloop van het project het apparaat weer afnemen, dat vinden we best pijnlijk.

Onze Bibliotheek heeft geen budget om tablets weg te geven, dus is er gezocht naar een oplossing.”
Bibliotheekdirecteur Robin Verleisdonk: “We kregen een heel mooi aanbod van het Helmondse HomeComputerMuseum. Dit typeert de samenwerking in een stad als Helmond.”

Bart van den Akker, directeur van het HomeComputerMuseum hoorde via de LEVgroep van het project Samen Digitaal. “Zij dachten dat het wel interessant voor ons zou kunnen zijn. We leveren al laptops voor de Stichting Leergeld. Maar bijvoorbeeld ook aan werkloze mensen die een studie willen doen om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. In

die lijn en in samenspraak met de LEVgroep hebben we besloten om een stapje extra te zetten: de deelnemers aan het project moeten na afloop van het project het geleende apparaat teruggeven. Wij bieden de gezinnen een soortgelijk apparaat aan voor een aangepaste prijs. Het aanbod staat,

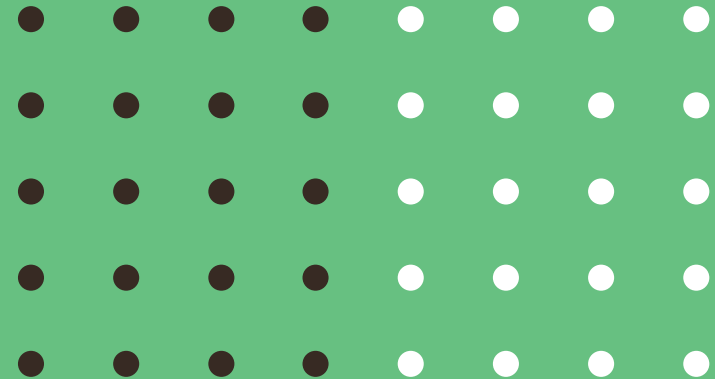
ook bij deelnemers aan volgende groepen Samen Digitaal. Als wij iets zeggen, dan doen we dat altijd.”

Susan: “We moeten er alert op zijn dat mensen zich niet alleen voor de tablet aanmelden, het gaat echt over de educatieve apps en het leren daarvan.”

Betrek kinderopvang en onderwijs

De gemeente vindt het belangrijk om de kinderopvang en scholen bij het project te betrekken. De Bibliotheek en LEVgroep vinden dat ook. Zij hebben immers zicht op welke gezinnen behoefte hebben aan extra ondersteuning om digitaal en taalvaardiger te worden.

In vrijwel alle basisscholen in de regio Helmond Peel is al de Bibliotheek op school gevestigd. Susan Verheij is van mening dat het ook voor het vervolg het belangrijk is dat er een goede mix is van NT1- en NT2-deelnemers. “Dan komen er onderling geen scheve gezichten en zullen kinderen er onderling zelfs over praten.”

Tot slot

Bekijk hier een film en foto's van de feestelijke afsluiting van de pilot en de kick-off van Samen Digitaal.

De meest bijzondere onverwachte **resultaten** zijn:

- Naast de taalvaardigheid van de deelnemers is ook laagdrempelig de digitaalvaardigheid van de vrijwilligers gestimuleerd.
- Er is een breder netwerk aangeboord door het aangaan van nieuwe samenwerkingen.
- De Samen Digitaal vrijwilligers hebben gedurende het project zelf ook hun digitale vaardigheden ontwikkeld.

De belangrijkste tips:

- Zorg dat er voldoende menskracht en intern draagvlak is en dat iedereen de meerwaarde van het project inziet.
- Kijk gedurende het project of de opzet die bedacht is, in de praktijk werkt.
- Evalueer tussentijds de apps die op de tablet staan en pas aan waar gewenst.
- Laat taalvrijwilliger deelnemers stimuleren om naar de bibliotheekactiviteiten te komen.

De belangrijkste geleerde lessen:

- De vrijwilligers moeten voldoende digitaalvaardig zijn om de gezinnen te begeleiden.
- De werving van NT1-gezinnen is in de praktijk zeer lastig.
- Zorg voor een goede intake van de gezinnen die mee willen doen.
- De inzet van sponsors zorgen voor een verruiming van de pilot.
- Het project krijgt meer stabiliteit als het kan samenwerken met andere projecten.

Klik [hier](#) voor het plan van aanpak met daarin alle resultaten, tips en geleerde lessen.

de Bibliotheek

SAMEN DIGITAAL

Colofon:

Deze publicatie is tot stand gekomen binnen het project Basisvaardigheden en een Leven lang ontwikkelen.

© Cubiss, december 2023

Provincie Noord-Brabant

